

будучи фактично емоційно мертвою, коли спить з ним. У «Білому» Домінік змушує Кароля слухати її стогін по телефону, коли вона займається сексом з іншим чоловіком. У «Червоному» – згадана історія старого судді про кохання та зраду. І весь час зображення Валентини на рекламному щиті нависає над містом (подібно до Бріджит Бардо на рекламному щиті з минулого фільму, коли вона ніби підглядала за квартирою Домінік), як провісник того, що має відбутися в той самий час, коли собака, яку збила машина Валентини, народжує цуценят – оновлення життя для шести головних гравців трилогії, що їх ми бачимо наприкінці врятованими з кораблетроші у Ла-Манші.

Цікаво, що персонажі часто зустрічаються на фізично різних рівнях. Сцени між Валентиною і старим суддею у його будинку ніколи не показують персонажів на одному рівні: Валентина або стоїть вище, або сидить нижче судді. Огюст вивищується над Карін та чоловіком, з яким вона йому зрадила, коли дивиться на них через вікно ресторану, а потім, коли Карін шукає Огюста, він ховається. Під час кульмінаційної сцени в театрі Валентина стоїть на сцені, підносячись над старим суддею, який в ямі внизу. Можливо, це коментар режисера стосовно рівності, про те, що братерство можливе і без рівності. Тут можна додати і моє припущення про західні країни і молоді пострадянські демократії, де між економічно нерівними країнами все ж можна налагодити плідну співпрацю.

«Червоний» також певною мірою розмірковує про те, де ви могли б бути, якби були старшими чи молодшими. Тобто, чи існує хтось абсолютно ідеальний для всіх, і чи може одна людина змінити ваше життя, чи ні? Як останній з трилогії, цей фільм долає бар'єри як у режисурі, так і в оповіді. Йдеться не лише про сучасне життя, а й про те, де життя могло б і повинно бути в наш час. І хоча фільм витонченіший, ніж «Синій» і «Білий», він потужно говорить про любов і співчуття.

Хоча цей останній розділ трилогії фокусується на принципі братерства (судді з однаковими життєвими трагедіями, головні герої трилогії, врятовані наприкінці тощо),

Використані джерела:

1. Abrahamson P. Kieslowski's Many Colours. http://www.musicolog.com/kieslowski_manycolours.asp. URL: http://www.musicolog.com/kieslowski_manycolours.asp (дата звернення: 18.04.2024).
2. Josip Đolo. Julie Delpy on Kieslowski, 2013. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WFzMaCKSBi4> (date of access: 20.04.2024).
3. Ebert R. Three Colors Trilogy: Blue, White, Red movie review () | Roger Ebert. Movie reviews and ratings by Film Critic Roger Ebert | Roger Ebert. URL: <https://www.rogerebert.com/reviews/great-movie-three-colors-trilogy-blue-white-red> (date of access: 21.04.2024).
4. Contributors to Wikimedia projects. Three Colours: White - Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Three_Colours:_White#cite_note-7 (date of access: 20.04.2024).
5. Drei Farben - Rot (1994) 8.1 | Drama, Mystery, Romance. IMDb. URL: https://www.imdb.com/title/tt0111495/?ref_=nm_knf_c_2 (date of access: 21.04.2024).

Кесльовський переконався, що він вводить два інших, щоб пов'язати всі три історії. Наприклад, ми бачимо, як старий намагається зв'язатися з Валентиною та просвітити її за допомогою свого шпигунського обладнання, що є відображенням принципу рівності. Ближче до кінця ми також бачимо, що Валентина шукає власне ество і що вона більше турбується про себе, ніж про інших (не бере слухавку, коли дзвонить Мішель), яскравий приклад Свободи. І з усіма трьома принципами Кесльовський чудово поєднує всіх персонажів також у фінальній сцені.

«Червоний» є найбільш філософською та спонукає до роздумів. У «Синьому» у нас був більш приголомшливий сюжет, у «Білому» – легка, наративна історія, де ми прислушаємося до того, що говорять персонажі.

«Будинок “Слово”: нескінчений роман»

Кадр з фільму «Будинок “Слово”. Нескінчений роман». Режисер Тарас Томенко. Україна, 2022.

Художній фільм Тараса Томенка, якого чекали, який автори довго плекали й навіть випустили у 2017 році в якості його форескіза повнометражну документальну стрічку «Будинок “Слово”», відбувся – прийшов до глядача. Історія про нашу майже «втрачену Антлантиду» – покоління Розстріляного відродження, ширше – про митців у певних умовах, їхнє усвідомлення, відповідальність за створене і вибір без вибору. З часу виходу фільму на екран пролунало чимало слухних думок, написано рецензій, тож дозволю собі зупинитись на його художній складовій, позаяк «Будинок “Слово”. Нескінчений роман» у кінематографічному сенсі є ще й своєрідним продовженням нескінченного роману власне з українським кіно: цей твір є його історією, традицією і водночас живим нервом сьогодення. Кіно – особлива містерія й матерія з надчутливим слухом – об'єктивною оптикою, що виявляє найменші хиби.

Життя як кіноroman

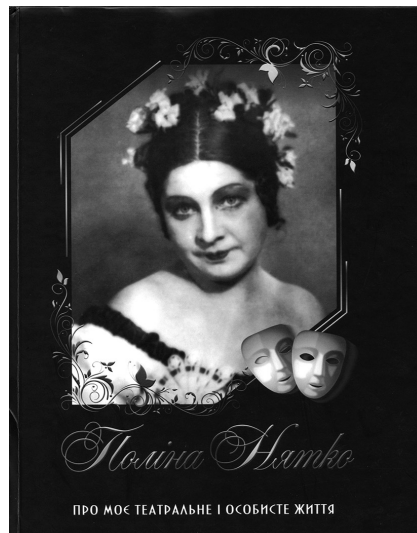
Творча група «Будинку "Слово"» впоралася з комплексом завдань, яких вимагає кінотвір. Розвиток сценарію фільму тримає увагу глядача, тим цікавіше бачити, як уявне переплітається з реальним, на контрасті з документальним контекстом режисер дозовано і майже музично переплітає метафоричні звороти, цілком в дусі українського кіно. На екрані постає галерея небуденних, органічних характерів, які «за словом у кишеню не полізуть», роблять це невимушено українською мовою, а символічним агресивним антиподом їй виступає російська. Важливо, що українське кіно не цурається й сміливо виносить сексуальний підтекст як повноцінний художній засіб – як візуально (це подекуди виглядає навіть хореографічно), так і змістовно, таким чином виявляє, загострює мотивації і деформації героїв, як-от з Акімовим чи Тичиною, що залишився мовчазним свідком згвалтування, яке міг би упередити, – цей фрагмент оптиміально пояснює натуру класика, проектуючи його майбутній вибір. Артистизму фільмові надає те, як автори зашили в нього ефір часу, пряму і непряму мову – образи, символи. Приміром, аналогії між Акімовим і Путіним, що самі собою виникають у глядача, скеровані задумом режисера, про це свідчать титульна афіша фільму та виконавець ролі Дмитро Олійник у своєму недавньому інтерв'ю¹.

До безумовних здобутків «Будинку "Слово"» належить операторська робота. Ахроматичну канву фільму тільки раз прориває колір-багрянець Ріки смерті, ракурси зйомки вторюють архітектурі конструктивізму, у стилістиці якого зведений сам прототип – «Будинок "Слово"» архітектора Михайла Дашкевича, – діагоналі, різні рівні горизонту, обертання, рілля, що парує у кадрі, перегукуються з операторською технікою українського кіно 1920–1930-х рр. Разом з тим, усе це справляє враження живого кіно, а не естетського самозамилування. Фільм хочеться переглядати знову, роздивлятися, вслухатись у репліки, смакувати. Такий фільм глядачі не хочуть покидати відразу, захопочені прочитати до останньої крапки його фінальної титри. Тим важливіше, що йдеться про своє – рідне, українське!

Дмитро Олійник - Акімов у фільмі «Будинок "Слово". Нескінчений роман».

¹ Наталія Кушнірчук. «Я ненавиджу свого персонажа» — Дмитро Олійник про роль у «Будинок "Слово". Нескінчений роман». 17.05.2024. <https://chytomo.com/ia-nenavydzhuvshoho-personazha-dmytro-olijnyk-pro-rol-u-budynok-slovo-neskinchenyj-roman/>. Доступно 22.05.2024.

Нятко Поліна. Про моє театральне і особисте життя. Нятко П. Київ.: КВІЦ. 2023. – 632 с.

Чотири роки знадобилося Світлані Табачніковій, доньці української акторки театру, кіно, радіо і телебачення, режисерки і педагогині Поліни Нятко (справжнє прізвище – Омельченко), щоб зібрати і структурувати матеріали для книги про маму. А саме: її щоденникові записи і фотографії, її аудіозаписи розповідей студентам, спогади про неї сучасників у книгах і періодичних виданнях, документи КГБ з Миколаївської в'язниці у справі її чоловіка Ісає Табачнікова. А також власні спогади, адже донька була свідком багатьох важливих подій у житті матері. В результаті вийшла не просто книга спогадів акторки (на 632 сторінки!), а цілий зріз епохи – театральної і політичної історії України ХХ століття. Адже акторка прожила не мало не багато, а майже 100 років – з 1900 по 1994 рік – і була свідком багатьох етапних подій (від революції 1917 року до незалежності України 1991 року). Книга містить 22 розділи і в хронологічному порядку від першої особи дуже детально розповідає, як дівчина з багатодітної сім'ї селянина-бідняка Мусія Омельченка з села Карабичин Житомирської області, завдяки своїй наполегливості, сміливості, дієвості, стала відомою українською акторкою. «Моя професія – дерзання, без дерзання мій акторський доробок був би тьмяним, невиразним, не давав би радості людям», – пише Поліна Нятко. Цікаво, що вона навіть не мріяла про акторську професію, а, як кажуть, доля сама привела її до неї.

Після переїзду сім'ї до Києва дівчина спершу вчилася у церковно-приходській школі, потім отримала освіту бухгалтера у благодійній Жіночій торгівельній школі ім. Пелагеї Терещенко і почала працювати рахівницею на гільзовій фабриці Каразова. Дівчина дуже любила поезію, особливо українську, яку на той час не так легко було дістати. Ще в школі читала для сім'ї вголос Шевченка з палітурки дядька Лазаря. Вірші переписувала, вчила напам'ять, декламувала.